

TURİZM BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNE ETKİSİ

GülsevİM YUMUK*

ÖZET

Ülkelerin ekonomik anlamda gelişmesi ve kalkınması sahip oldukları insan gücü ve bu insan gücünü üretimi arttırıcı yatırımlara yönlendirmesine bağlıdır. Bu nedenle son dönemlerde girişimcilik ve girişimci kavramları daha fazla önem kazanmıştır. Turizm sektörü de içinde çok fazla emek barındıran bir sektör olarak girişimci potansiyeline sahip en önemli sektörlerdendir. Girişimcilik potansiyelinin ortaya çıkartılması, girişimcilerin sahip olduğu yeteneklerin geliştirilmesi için girişimci adaylarının gerekli bilgilerle donatılması gereklidir. Bu bağlamda potansiyel girişimci adayları olan turizm bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğitimi almaları önemlidir. Bu çalışmada, Trakya Üniversitesi Turizm Bölümü öğrencilerinin mesleki tercihlerinde rol oynayan faktörlerin belirlenmesinin yanında girişimcilik eğilimlerini etkileyen eğitim faktörleri açıklanmaya çalışılmıştır. Söz konusu çalışma ile girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine kısmen etkisi olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi

---

* Yrd.Doç.Dr., Trakya Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Bölümü.

**THE IMPACT OF ENTREPRENEURSHIP EDUCATION OF
TOURISM DEPARTMENT STUDENTS TO THEIR
ENTREPRENEURSHIP INCLINATIONS**

ABSTRACT

The development of countries in terms of economy depends on their labor force and to the steering of this labor force to investments that enhance production. Therefore, entrepreneurship and concepts related with entrepreneurs come into question recently. Since tourism sector is labor intensive, it is one of the most important sectors with entrepreneurship potential. Conceiving the entrepreneurship potentials, improving entrepreneurship skills and preparing potential entrepreneurs with required information is important. In this regard, it is essential that tourism department students as a potential entrepreneur candidates receive entrepreneurship education. In this study, substantial factors that affect the professional choices of students of Trakya University, Tourism Department and educational factors that affect students's entrepreneurship inclinations are tried to be explained. It is found that entrepreneurship education partially affects entrepreneurship inclinations.

Key Words: *Entrepreneurship, Entrepreneurship Education, Entrepreneurship Inclination*

1.GİRİŞ

1700’lü yıllarda ortaya çıkan girişimcilik kavramı, devlet yapılarının merkeziyetçi anlayış yapısından uzaklaşması ve özel girişimciliğe yönelmenin başlamasıyla ilk olarak gündeme gelmeye başlamıştır.¹ Girişimcilik, karşılığında parasal ve kişisel tatmin ödülü alınan, gerekli zaman ve çabayı harcayarak ve finansal, sosyal ve psikolojik riskleri göze alarak yeni bir şeyler üretme sürecidir.² Girişimcilik insan iradesinin bir sonucu olarak ortaya çıkan ve bireylerin geçmiş bilgi birikimlerine göre oluşturdukları gönüllü davranışların neticesinde meydana gelen bir davranış biçimidir.³

Bireyi girişimciliğe yönelten farklı faktörler söz konusudur. Girişimciliği şekillendiren bu faktörler içsel ve dışsal olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kişinin kendi ayakları üzerinde durma isteği, masa başı işlerin kendine uygun olmadığını düşünmesi veya kişilik olarak başkalarının emri altında çalışmaması içsel faktörlerden bazılarıdır.⁴ Kültür ve eğitim ise çevresel faktörlerin içinde yer almakta olup dışsal faktörlerin önemli unsurlarından birisidir.

Eğitim bireylerin yaratıcılığını, bağımsız hareket edebilme kapasitesini, karar verme yeteneğini ve içsel kontrollerin gelişmesini sağlayabilmesi nedeniyle olumlu etkiye sahiptir.⁵ Bu nedenle eğitim sisteminde “girişimcilik eğitimi” veren okulların girişimciliği özendirme ve

---

¹ Oğuz Başol, “Girişimci Kadın ve Erkeklerin Başarı Algısındaki Farklılıklar: Küçük Ölçekli İşletmelerde Bursa ili Örneği” *Yüksek lisans tezi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, 2010, Bursa, s.11

² Mary Coulter “ *Entrepreneurship in Action*”, Small Business2000 (NewJersey: Prentice- Hall), 2001, s. 4

³ Maria Minniti ve William Bygrave, “The social Dynamics of Entrepreneurship”, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Sprin, 2000, s.25

⁴ Sezer Korkmaz, “Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma”, *H.Ü. İktisadi ve İdari, Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 2000, s. 165

⁵ Yasemin Özdemir ve Sercan Mazgal, “Bir Kariyer Tercihi Olarak Girişimcilikte Dışsal Faktörlerin Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 67-92, 2012, s.93

başarılı girişimciler yetiştirmesi toplumların gelişmesine daha fazla katkı sağlayacaktır.

Tüm mesleki alanların gelişimini etkileyen girişimcilik olgusu, engellerin ve teşvik edici faktörlerin belirlenmesi ile sektörlerin ekonomik gelişimine katkı sağlayacak önemli bir konumda olmasını sağlamaktadır. Turizm sektörü de bu sektörlerden biri olup, bu sektörde yeni girişimcilerin ortaya çıkması bacasız sanayi olarak nitelendirilen bu sektöre dinamizm kazandıracaktır. Bu nedenle bu çalışma yüksek öğrenimde elde edilen bilgi ve deneyimlerin kişinin girişimci yeteneklerinin gelişimi üzerine ne düzeyde bir etkiye sahip olduğunun belirlenebilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmada turizm öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörler ve girişimcilik eğilimleri ile girişimcilik eğitimi arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik analizlere yer verilmiştir.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2. 1 GİRİŞİMCİ ve GİRİŞİMCİLİK KAVRAMLARI

Girişim, mal ve hizmet üretmek amacı olan işletmelerin yaptıkları yatırım faaliyeti olarak⁶ tanımlanırken girişimci kavramı için ekonomik anlamda ilk defa 18. yy da “değişkenler içinde risk alarak kazanç elde etmeyi başarabilme becerisine sahip kişi” tanımı yapılarak banka sektöründe kullanılmıştır.⁷ Girişimci ve risk alma kavramı arasındaki ilişki bu dönemde, girişimci kişinin üretimi sağlamak ve hizmet yaratmak için devletle anlaşma yapan kişi olarak görülmesiyle kurulmuştur. Cantillon’un “Essai sur la nature du commerce en general” adlı eseri (1755) girişimcilik tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Çünkü bu eserde Cantillon girişimciyi ekonomik sisteme merkezi bir şahsiyet olarak yerleştirmiştir.⁸ Cantillon; girişimciyi saptanmış fiyat üzerinden aldığı ürünleri belirli olmayan bir fiyata satarak kâr elde etme arayışı, arbitraj gibi birçok imkân

⁶ Orhan Küçük, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi* (2. Baskı), Seçkin Yayıncılık, 2005, Ankara, s.25

⁷ J.Hamilton Culhan, “The Entrepreneurial Orientation-Performance Linkage in High Technology Firms: An International Comparative Study”, *Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy*, Graduate School of The University of Massachusetts, Amherst, 2003, s.19

⁸ F. Robert Hebert ve Albert N. Link , “The Entrepreneur As Innovator”, *Journal of Technology Transfer*, Springer Science, 2006, s.589

arayan ve tüm bunlar için risk almaktan korkmayan spekülâtör olarak tanımlamaktadır.⁹ Daha sonraki yıllarda girişimci için “yeniliği sunan birey” tanımı yapılmıştır.¹⁰ Girişimci fırsatı görüp bu fırsatın ekseninde bir organizasyon oluşturabilme kabiliyetine sahip kişidir.¹¹ Girişimcilik tarihi çalışan Hebert ve Link ise girişimciyi malların, kaynakların veya kurumların kullanımını, biçimini ve konumunu etkileyen yargısal kararlar verme sorumluluğunu almada uzmanlaşmış kişiler olarak tanımlamaktadır.¹²

Girişimci ve girişimcilik kavramları birbirinden farklı olan, fakat birbirleriyle de ilişkili olan olgulardır. Girişimcilik kavramı bir süreci ifade ederken, girişimci o süreçte rol alan baş aktörü ifade etmektedir.¹³ Girişimci, kişiyi esas alan ve kişiye özgü özel yetenek, beceri ve zihinsel kapasitelere işaret ederken, girişimcilik kavramı ise girişimcinin ortaya koyduğu eylemin, hareketin, organizasyonun ve yarattığı yeni sonuçların genel adı olarak açıklanmaktadır.¹⁴

Girişimcilik, psikoloji, sosyoloji, iktisat, işletme gibi çok sayıda disiplin tarafından ele alınmış ve bu nedenle farklı bakış açıları ve tanımlamalar ortaya çıkmıştır. Psikolojik yaklaşımlar genellikle girişimcilerin ortaya çıkardıklarına değil, onların fırsatları kendi çıkarlarına kullanma kararlarına odaklanır.¹⁵ Sosyolojik açıdan bakıldığında toplumda girişimciliğin rolü ve girişimsel aktivitelerin toplumu nasıl etkilediği üzerinde durulmaktadır.¹⁶ Schumpeter bu tür girişimsel faaliyetlerin dengeli

⁹ Alâeddin Dinç Alada “İktisadi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar” *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* www.sbf.istanbul.edu.tr/dergi/sayi23-24/04.htm 2001, (21.11.2012), s.23-24

¹⁰ David Deakins, *Entrepreneurship And Small Firms*, England: McGraw-Hill Publishing Company, 1999, s.11.

¹¹ William D. Bygrave ve Charles W. Hofer, “Theorizing about entrepreneurship” (16)2, Publisher: Blackwell Publishing Limited, Pages: 13-22, 1991, s.13, 21

¹² F. Robert Hebert ve Albert N. Link, *The Entrepreneur: Mainstream Views & Radical Critiques*, New York, USA: Praeger,1988, s.47

¹³ Gökhan Özkul ve Murat Ali Dulupçu “Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya – Isparta İllerinde Bir İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), s.67–92, 2007, s.69

¹⁴ Seyfi Top, *Girişimcilik Keşif Süreci* (1.Baskı).İstanbul : Beta Yayınevi, 2006, s.7

¹⁵ Scott Shane, “Prior Knowledge and the Discovery of Entrepreneurial Opportunities” *Organization Science*, Vol. 11, No. 4, July–August 2000, s.449.

¹⁶ Hans Landström, *Pioneers In Entrepreneurship And Small Business Research*, Springer Science, 2005, s.44

bir sistem olarak kabul ettiği piyasanın denge durumunu bozan bir süreç olarak görmekte¹⁷ ve girişimciliği ekonomide dengesizlik yaratan merkezi bir girişimsel aktivite olarak tanımlamaktadır.¹⁸ Kirzner ise Schumpeter'in bu görüşünü tam tersine çevirmiş ve girişimciyi dengesizlik avantajını elde eden dengeleyici bir aktör olarak düşünmüştür.¹⁹ Kirzner, girişimsel piyasa sürecinin sistematik açıdan dengeyi sağlama eğilimini yansıttığını iddia etmektedir.²⁰ Bu durum ekonomik açıdan farklı yazarların farklı bakış açılarının var olduğu göstermektedir. İşletmecilik açısından ise girişimcilik, bireylerin istek ve yeteneklerini var olan örgütlerde kendi başlarına ya da takım içerisinde -yeni ekonomik fırsatları algılamaları ve oluşturmaları (yeni ürünler, yeni üretim metotları, yeni örgütsel şemalar ve yeni ürün pazarları) - belirsizlik ve diğer engellere rağmen yer, şekil, kaynakları ve kurum kararlarına ışık tutan fikirlerini pazarda tanıtmalarıdır.²¹ Mueller ve Thomas (2000)²² için ise girişimcilik; bir fırsatı fark etme ve o fırsatı kullanabilmek için bir organizasyon oluşturma faaliyetidir. Aslında tüm bu tanımlar ışığında girişimciliğin bir anlayış ve davranış biçimi olduğunu söyleyebiliriz.²³

---

¹⁷ Salvatore Sciascia ve Riccardo De Vita "The Development of Entrepreneurship Research", *Liuc Papers*, n. 146, Serie Economia Aziendale 19, 2004, s.6

¹⁸ Kristian Philipsen, "Entrepreneurship As Organizing" DRUID Summer Conference, Bornholm, 1998, s.4

¹⁹ Salvatore Sciascia ve Riccardo De Vita, "a.g.e.", s.9

²⁰ Fikret Adaman ve Pat Devine, "A Reconsideration of the Theory of Entrepreneurship: A Participatory Approach", *Review of Political Economy*, Vol: 14, No: 3, 2002, s.336-337

²¹ Sander Wennekers ve Roy Thurik, "Linking Entrepreneurship and Economic Growth", *Small Business Economics*, 13, 27-55, 1999, s.46-47

²² Stephen L. Mueller ve Anisya S.Thomas, "Culture and Entrepreneurial Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and Innovativeness". *Journal of Business Venturing*, 16, 51-75, 2000, s.52

²³ David B. Audretsch, "Entrepreneurship: A Survey of the Literature, prepared for the European Commission", *Enterprise Papers* (14), 2003, s.2
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=1837

2.2. GİRİŞİMCİLİK EĞLİMİ VE GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

Girişimciliğin özellikleri risk almak, yeni bir ürün veya hizmet yaratma fikrine sahip olmak, yeni fikirler üretmeyi sevmek, yeni organizasyonlar veya yeni görevler yaratma ile ilgili bazı fikirlere sahip olmak ve yeni girişimci fikirler için uyanık olmaktır.²⁴ Bu özellikler kişiden kişiye değişen ve girişimcilerin başarısında önemli olan özelliklerdir. Çoğu doğuştan gelen nitelikler olan bu özelliklerin ortaya çıkarılmasında dışsal faktörlerin etkisi kaçınılmazdır. Kişilerin girişimci olma konusundaki kararlarını etkileyen faktörler içerisinde aile desteği, finansman olanakları, devlet desteğinin yanında kişinin aldığı eğitiminde yer aldığı unutulmamalıdır. Bu nedenle özellikle üniversite verilen eğitimin gençlerin girişimciliğe bakışını etkilemede ve girişimciliği bir kariyer olarak algılamalarında önemli olduğunu vurgulamakta yarar vardır.

Girişimcilik kariyerinde amaç bir kişide gizli kalmış özelliklerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır.²⁵ Kişilik ve yönetim becerilerinin başarıda önemli olduğu düşünüldüğünde girişimciliğe uygun becerilerin kazandırılması erken yaşlardaki eğitimle başlayıp üniversite aşamasında da devam ettirilmesi gereken bir durumdur. Gençlere verilen eğitim ile kararlılık, başarıma arzusu, hedeflere ve fırsatlara odaklanma, ilk adımı atabilme ve sorumluluk gibi başarılı girişimcilere ait bazı özellikler bireylere ve özellikle girişimci adaylarına öğretilmektedir.²⁶ Çünkü girişimciliğin, doğuştan gelen genetik özelliğinin yanında eğitim ve öğrenme sonucunda edinilen bir davranış şekli olduğu birçok araştırmacı tarafından ifade edilmektedir.²⁷ Günümüzde girişimciliğin öğretilbilir olduğu

---

²⁴ Semra Güven, “New Primary Education Course Programmes and Entrepreneurship”, *Procedia Social And Behavioral Sciences*, 1, 265-270, 2009, s.266

²⁵ B.Zafer Erdoğan, *Girişimcilik ve Kobiler: Teori ve Uygulama*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2008, s.18

²⁶ Semra Arıkan, *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2002.Akt. Özlem Balaban ve Yasemin Özdemir “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.133–147, 2008, s.137

²⁷ Hasan Tağraf ve Muhsin Halis, “Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik” Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.91–111, 2008, s.91

tartışılmazken üzerinde durulan asıl konu öğretilebilir yani ulaşılabilir olan unsurların-yönlerin tespiti²⁸ ve eğitimin buralara yoğunlaştırılmasıdır.

Diğer taraftan girişimcilik eğitimleri, iş fikrinin değerlendirilmesinden, finansman kaynaklarının araştırılmasına, iş planlarının hazırlanmasından, hukuki süreçlerin takibine kadar birçok konuda girişimci adaylarına destek verebilmektedir.²⁹ Bu eğitimler sadece kuruluş öncesi ve kuruluş aşamasında değil daha sonraki aşamalarda da yol göstericidir. Çünkü girişimci adaylarına kendi işini kurma, işlerini yönetme, geliştirme ve değerlendirme konuları öğretilerek bu bilgileri işletmenin yaşamı süresince kullanmaları da sağlanmaktadır.³⁰

Daha çok üniversite düzeyinde verilen girişimcilik eğitimlerinde üç temel faaliyetin bulunması önerilmektedir. Bunlardan ilki, üniversitede girişimci kültürünü oluşturmak ve bu kültürün devamlılığını sağlamaktır. İkincisi ders programlarına “girişimcilik” dersinin ilave edilmesidir. Son olarak ta kendi işini kurmak isteyen öğrenciler için ayrıca özel eğitim programlarıyla destek verilmesidir.³¹ Bu kapsamda Türkiye’de bazı üniversiteler özellikle girişimci yetiştirme konusuna odaklanmış olup, Özyeğin Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesini örnek olarak gösterebiliriz.

Yabancı literatürde girişimcilik eğitimi üzerine çok fazla sayıda çalışma bulunmakla birlikte Türkiye’deki çalışmaların 2000’li yıllardan sonra yoğunlaştığı görülmektedir.³² Türkiye’de girişimcilik eğilimi ve eğitimi konusunda sekiz adet tez (Yüksek Lisans/Doktora) yapılmış olmakla birlikte Turizm alanındaki girişimcilik eğilim ve eğitimine yönelik sadece iki adet yüksek lisans tezi bulunmaktadır.

---

²⁸ Jarna Heinonen, “Action-Based Activities in Teaching Corporate Entrepreneurship at University Level”, *Journal of Asia Entrepreneurship and Sustainability*, 11(2), s.1-26, 2006, s.25-26

²⁹ B.Zafer Erdoğan, “a.g.e.”, s.19

³⁰ Mahmut TekinN, *Girişimcilik*, Günay Ofset matbaacılık Ltd.Şti. Konya, 2005, s.451

³¹ Magnus Klofsten, “Training entrepreneurship at universities: a Swedish Case”, *Journal of European Industrial Training*, 24 (6), s.337– 44, 2000, s.337

³² Özlem Çetinkaya Bozkurt ve Ali Murat Alparslan, “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (8:1), 7-28, 2013, s.11-13

Sinan 2004'teki çalışmasında Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu son sınıf öğrencilerini örneklem grubu olarak almış ve öğrencilerin girişimcilik düzeylerini belirlemeye çalışmıştır.³³ Erdurur (2012) ise girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etki edip etmediğini ve bu etkinin derecesini belirlemeye çalışmıştır. Çalışmada girişimci kişilik özelliklerinden “kendine güven” faktörü hariç diğer girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu da saptanmıştır.³⁴

Son dönemlerde girişimcilik eğilimi ve/veya eğitimi konularında gerçekleştirilmiş çalışmalara baktığımızda Bozkurt, Aslan ve Göral'ın 2011 yılındaki çalışmaları üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini etkileme derecesini belirlemek üzere yapılmıştır. Çalışma da girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği bulunmuştur.³⁵ Saadi tarafından yine 2011 yılında gerçekleştirilen çalışma ise “Bu Ali Sina University (Iran)”deki öğrencilerin girişimcilik kapasitesini, girişimcilik özelliklerini ve öğrencilerin girişimcilik kapasitelerinde kişisel özelliklerin etkisini belirlemeye yönelik gerçekleştirilmiştir. Çalışma sonunda üniversitedeki girişimcilik kapasitesinin düşük olduğu ve üniversite eğitiminin öğrencilerin yeni fikirler yaratmasında etkili olamadığı sonucuna varılmıştır.³⁶ Gürol ve Atsan

---

³³ Volkan Sinan “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerde Girişimcilik: Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu Örneği” *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004

³⁴ Kutbettin Erdurur, “Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği” *Yüksek Lisans Tezi*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012, s.78

³⁵ Öznur Bozkurt, Zeynep Aslan ve Murat Göral, “Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Program Karşılaştırması Bir Araştırma”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar* (UYK-2011), 27-29 Mayıs, İstanbul; 2. Cilt / Bölüm VIII / ss: 822-833, 2011, s.822

³⁶ Heshmatollah Saadi, “Entrepreneurial Capacity of University Student, Bu Ali Sina University (Iran)”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar* (UYK-2011) 27-29 Mayıs İstanbul; 2. Cilt / Bölüm VIII / ss:725-731, 2011, s.729

(2006)³⁷ iyi girişimciler yetiştirmek için girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesi ile ilgili girişimcilik eğitimi konusunda bakış açısı sağlamak amacıyla Türkiye'deki iki üniversiteyi (Yıldız teknik Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi) kapsayan bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada, girişimcilik eğilimine sahip olan öğrencilerin olmayanlara göre belirsizlik toleransı ve özgüven hariç diğer girişimcilik özelliklerinin (yenilik, başarı ihtiyacı, kontrol odağı ve risk alma) yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca öğrencilerin girişimcilik özelliklerinin geliştirilmesine yönelik Türkiye'deki yükseköğretimdeki eğitim programlarında takım çalışması ve işletme oyunları gibi beceri geliştirici yöntemlere yer verilmesi gerektiği önerilerinde bulunmuşlardır³⁸

3. ARAŞTIRMA

3.1. ARAŞTIRMANIN AMACI VE METODOLOJİSİ

Girişimcilik, içinde bulunduğumuz çevrenin yaratmış olduğu fırsatları fark etme, bu fırsatları projelere dönüştürerek yaşama dönüştürme becerisine sahip olma olarak tanımlanmaktadır. Girişimciliğin ülke ekonomisi için önemi tartışılmaz. Bu bağlamda üniversitelere de büyük görevler düşmektedir. Birçok farklı sektöre istihdam yaratan üniversitelerin öğrencilerine yönelik girişimcilik ruhunu oluşturmak/canlandırmak ve girişimci yetiştirmeye yönelik çalışmalarının önemi gitgide artmaktadır. Turizm sektörü de bu kapsamda desteklenmeye ve girişimci yetiştirilmeye ihtiyacı olan önemli sektörlerdendir. Çünkü turizmin ülke ekonomisi için önemi tartışılmamaktadır. Hatta birçok ülke bunu fark etmiş ve turizmden daha yüksek pay almaya yönelik faaliyetlerini arttırmaya başlamıştır. Akademik çevreler de sektörün gelişmesi ve dinamikleşmesinde genç turizmciler girişimcilerin yetiştirilmesi gerektiği görüşünü paylaşmaktadırlar. Bu sebeple girişimcilik kültürü ve prensiplerini yerleştirdikleri eğitim programlarıyla gençleri cesaretlendirmeyi hedeflemektedirler. Bu maksatla bu çalışmada, turizm öğrencilerinin girişimcilik konusundaki düşünce ve eğilimlerinin ortaya konulması, öğrencilerin aldıkları eğitimin girişimciliğin meslek olarak seçilmesinde etkili olup olmadığı ve girişimcilik eğitiminin etkinliği araştırılmaya çalışılmıştır.

---

³⁷ Yonca Gürol ve Nuray Atsan, "Entrepreneurial characteristics amongst university students Some insights for entrepreneurship education and training in Turkey", *Education + Training*, Vol. 48 No. 1, 25-38, 2006, s.25

³⁸ Yonca Gürol ve Nuray Atsan, "a.g.e.", s.35

Çalışmamız da Trakya Üniversitesi'ne bağlı Turizm eğitimi veren yüksekokul ve meslek yüksek okullarındaki öğrenciler ana kütlemizi oluşturmaktadır. Veriler daha önce standardize edilerek kullanılmış anket formu³⁹⁻⁴⁰ yardımıyla toplanmıştır. Anketler yüksekokul ve meslek yüksekokullarında kayıtlı toplam 780 turizm öğrencisinden rastgele seçilen 340 adedine yüzyüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır. Literatürdeki çalışmalar dikkate alındığında, ana kütle üzerinden gerçekleşen geri dönüş oranlarının genellikle %20 ile %45 arasında değiştiği gözükmemektedir.⁴¹⁻⁴² Bu nedenle ulaşılan veri sayısının istatistik olarak yeterli olduğu kabul edilmiştir. Veriler SPSS programı ile değerlendirilmiş olup verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını görmek için Kolgomov-Smirnov, verilerin güvenilirliği için cronbach alpha, girişimcilik eğitimi alanlarla almayanlar arasındaki fark için Kruskal-Wallis ve girişimcilik eğitimi ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi test etmek için regresyon analizleri uygulanmıştır.

3.2. ARAŞTIRMAYA AİT DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Araştırmaya 340 adet turizm öğrencisi katılmıştır. Bu öğrencilerin % 51.8'i kadın, %48.2'si erkektir. Araştırma Trakya üniversitesindeki hem lisans hem de ön lisans düzeyindeki turizm bölümlerindeki öğrencileri kapsamaktadır. Bu nedenle araştırmaya katılanların %40.3'ü Önlisans (meslek yüksek okulu), %59.7'si Lisans (yüksekokul) öğrencisidir.

---

³⁹ Nuray Girginer ve Nurullah Uçkun, "İşletmecilik Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakış Açıkları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama", *III. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, 783-795, Eskişehir, 2004

⁴⁰ Özlem Balaban ve Yasemin Özdemir, "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.133-147, 2008, s.139

⁴¹ Jay Bal ve John Gundry, "Virtual Teaming in the Automotive Supply Chain Team Performance Management", *An International Journal*, 5 (6), 174-193, 1999, s.176

⁴² Sin-Hoon Hum ve L. Hang Leow, "Strategic Manufacturing Effectiveness; An Empirical Study Based on The Hayes-Wheelwright Framework", *International Journal of Operations and Production Managements*, 16 (4), 4-18, 1996, s.8

Tablo 1: Demografik Özellikler

CİNSİYET	Frekans	%
Kadın	176	51.8
Erkek	164	48.2
TOPLAM	340	100
EĞİTİM		
Ön Lisans	137	40.3
Lisans	203	59.7
TOPLAM	340	100
BABA MESLEĞİ		
Kamu Çalışanı	40	12
Özel Sektör Çalışanı	52	15.7
Serbest Meslek (İşveren)	65	19.6
Emekli	123	37
Diğer	52	15.7
TOPLAM	332	100
AİLENİZİN AYLIK GELİRİ		
750 TL'den az	41	12.4
751-1.000	80	24.2
1.001-1.500	84	25.4
1.501-2.000	56	16.9
2.001-2.500	40	12.1
2.501'den fazla	30	9.1
TOPLAM	331	100
MESLEKİ HEDEFİNİZ		
Devlet Memurluğu	69	20.8
Baba mesle sürdürmek	4	1.2
Özel Sektör	123	37.2
Kendi İşini Kurma	117	35.3
Diğer	18	5.4
TOPLAM	331	100

3.3. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

3.3.1. Mesleki Tercihleri Etkileyen Faktörler

Öğrencilerin mesleki hedeflerinde “Özel Sektör” birinci sırada, “Kendi İşini Kurma” ikinci sırada ve “Devlet Memurluğu” üçüncü sırada (Tablo 1) yer almaktaydı. Öğrencilerin bu tercihlerde etkili olan faktörler incelendiğinde 1. Derece ve 2. Derece etkili olan faktörler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 :Meslek Tercihinde Etkili Olan Faktörler

BİRİNCİ DERECE	ÖNEMLİFAKTÖRLER	FREKANS	%
	Kar elde etme	104	30,58
	Bağımsız çalışma isteği	68	20
	Belirli ve Düzenli çalışma isteği	61	17,94
	Kişisel tatmin sağlama isteği	52	15,29
	Aile Baskısından Kurtulma isteği	18	5,29
	TOPLAM	340	
İKİNCİ DERECE	ÖNEMLİ FAKTÖRLER		
	Kar elde etme	72	21,18
	Kişisel tatmin sağlama isteği	54	15,88
	Bağımsız çalışma isteği	50	14,71
	Sabit ve Risksiz gelire ulaşma isteği	50	14,71
	Belirli ve Düzenli çalışma isteği	49	14,41
	TOPLAM	340	

Meslek tercihlerinde etkili olan faktörler düzenlenirken öğrencilerin önem sıralaması yapmaları istenmiştir. Bu sıralamada birinci sırada yer alan faktörlerin frekans dağılımı tabloda verilmiştir. Öğrencilerin birinci derece önemli buldukları “Kar elde etme” 104 öğrenci tarafından ilk sıradadır. Tüm öğrenciler içerisinde % 30.58 gibi bir oranı oluşturmaktadır. Yine birinci sıraya konan ikinci frekansı yüksek faktör “Bağımsız Çalışma İsteği”dir ve tüm öğrenciler içinde % 20’lik bir paya sahiptir. Birinci derecede önemli bulunan diğer bir faktör ise “Belirli ve Düzenli Çalışma İsteği”dir ve % 17.94’lük paya sahiptir. “Kişisel tatmin Sağlama” ve “Aile Baskısından Kurtulma isteği” de yine öğrenciler tarafından ilk sıraya konulan diğer etkili faktörlerdendir.

Öğrencilerin ikinci derece önemli bulduğu ilk faktör “Kar Elde Etme” %21.18 oranıyla en yüksek frekans dağılımına sahiptir. “Kişisel tatmin sağlama isteği” ikinci derece önemli faktörlerin ikinci sırasında % 15.88 oran ile yer almaktadır. Ardından % 14.71 oran ile “Bağımsız çalışma İsteği” ve “Sabit ve Risksiz Gelire Ulaşma İsteği” gelmektedir. Öğrencilerin ikinci sıraya koyduğu diğer bir faktör ise “Belirli ve Düzenli Çalışma İsteği”’dir. Frekans dağılımlarında % 14.41 oranıyla yer almaktadır.

3.3.2. Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimine Etkisi

Tablo 3: Girişimcilik Eğilim Elementleri için Normalite Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Df	Sig.
EğilimA	,278	307	,000
EğilimB	,272	307	,000
EğilimC	,272	307	,000
EğilimD	,256	307	,000
EğilimE	,291	307	,000
EğilimF	,228	307	,000
EğilimG	,292	307	,000
EğilimH	,327	307	,000
EğilimI	,235	307	,000
EğilimJ	,228	307	,000
EğilimK	,246	307	,000
EğilimL	,254	307	,000
EğilimM	,286	307	,000
EğilimN	,199	307	,000

Girişimcilik eğilimi (14) ve Girişimcilik eğitimi(10)'ne ait girişimcilik kavramını açıklayan toplamda 24 elementin güvenilirlik analizi sonucunda cronbach alpha değeri %79 gibi kabul edilebilir bir değer olarak bulunmuştur. Araştırmada güvenilirlikle ilgili kabul edilebilir sonuç elde edilmesinin ardından regresyon analizi yapabilmek için gerekli varsayımlardan multikolinearite incelenerek elde edilen VIF değerleri (1 ile 2,995 arasındadır) ve tolerans değerleri

düşük olduğu için regresyon analizi ile ilgili bir sorunun olmadığı görülmüştür.

Tablo 4: Girişimcilik Eğitim Elementleri için Normalite Testi

	Kolmogorov-Smirnov ^a		
	Statistic	Df	Sig.
Eğitim.a	,303	127	,000
Eğitim.b	,319	127	,000
Eğitim.c	,255	127	,000
Eğitim.d	,264	127	,000
Eğitim.e	,255	127	,000
Eğitim.f	,246	127	,000
Eğitim.g	,310	127	,000
Eğitim.h	,318	127	,000
Eğitim.ı	,243	127	,000
Eğitim.j	,281	127	,000

Ayrıca regresyon analizinin bir diğer varsayımı olan normalite için Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmış ve bu konuda elde edilen değerleri Tablo 3 ve Tablo 4'te görüldüğü üzere istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuca göre araştırmada kullanılan toplam 24 adet elementin hepsinde normalite sorunu bulunmuştur. Bu araştırmanın amacı aşağıda yer alan hipotezin test edilmesidir.

H_0 = Girişimcilik eğitimi girişimcilik eğilimini olumlu bir şekilde etkilemektedir.

Tablo 5: Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimine Etkisi (Kruskal-Wallis Testi)

	Eğilim A	Eğilim B	Eğilim C	Eğilim D	Eğilim E	Eğilim F	Eğilim G	Eğilim H	Eğilim I	Eğilim J	Eğilim K	Eğilim L	Eğilim M	Eğilim N
Chi-Square	,065	,016	,897	15,634	1,941	,257	1,886	,375	,018	,036	,143	,013	,211	,609
Df	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Asym p. Sig.	,799	,899	,343	,000	,164	,612	,170	,540	,895	,850	,705	,909	,646	,435

Yukarıda yer alan hipotez iki şekilde test edilmiştir. Bu yöntemlerden ilki girişimcilik eğitimi alan ve almayan öğrenciler arasında girişimcilik eğilimi anlamında bir fark olup olmadığına bakılmasıdır. Farkın olup olmadığını görmek için t-testi yerine Kruskal-Wallis nonparametrik testi kullanılmıştır çünkü girişimcilik ile ilgili 24 elementin hepsi normal dağılıma sahip değildir. Yapılan Kruskal-Wallis testi sonucunda, Tablo 5’te görüldüğü üzere, Eğilim D (Turizm bölümü öğrencileri mutlaka girişimci olmaya odaklanmalıdır) haricindeki diğer hiçbir girişimcilik eğiliminde girişimcilik eğitimi alanlarla almayanlar arasında fark bulunamamıştır. Yani hipotezimiz red edilmiştir. Diğer bir deyişle, öğrencilerin girişimcilik eğitimi almış olmalarının girişimcilik eğilimine bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Yukarıda yer alan hipotezi test etmek için kullandığımız ikinci yöntem regresyon analizidir. Girişimcilik eğitimi konusundaki farklı vurguların (Eğitim A, Eğitim B, Eğitim C, Eğitim D, Eğitim E, Eğitim F, Eğitim G, Eğitim H, Eğitim I ve Eğitim J) girişimcilik eğilimine etkisinin olup olmadığına bakılmıştır. Bu konudaki regresyon analizi sonuçları Tablo 6’da görülmektedir. Tabloda görüldüğü üzere girişimcilik eğitimi ile ilgili 10 elementten 9 tanesinin (Eğitim F haricinde) farklı girişimcilik eğilimleri (Eğilim F haricinde) üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Girişimcilik eğitimi ile ilgili toplam 9 adet element 13 farklı girişimcilik eğilimini farklı

düzelelerde kısmen etkilemiştir. Araştırma sonucunda girişimcilik eğitimi girişimcilik eğilimini olumlu etkiler şeklindeki hipotezimiz kısmen de olsa kabul edilmiştir.

Tablo 6: Girişimcilik Eğitimi Elementlerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi (Regresyon Analizi)

	Eğilim A	Eğilim B	Eğilim C	Eğilim D	Eğilim E	Eğilim F	Eğilim G	Eğilim H	Eğilim I	Eğilim J	Eğilim K	Eğilim L	Eğilim M	Eğilim N
Sabit Katsayı	1,004	0,883	1,483	2,133	1,186		1,756	1,666	1,599	2,075	0,335	1,221	1,569	2,639
Eğitim A					0,404**		0,317**				0,356**			
Eğitim B	0,423**			0,367**			-0,192*	0,421**			0,374**		0,411**	
Eğitim C		0,299**												
Eğitim D								-0,293**		0,218*			-0,248**	
Eğitim E		0,281**										0,260**	0,183*	
Eğitim F														
Eğitim G													0,266**	
Eğitim H								0,489**	0,396**		0,245*			
Eğitim I	0,287**		0,275**				0,193*							0,197*
Eğitim J												0,177*		
R ²	0,193	0,194	0,096	0,112	0,138		0,233	0,366	0,095	0,041	0,234	0,102	0,380	0,036

** %1 Anlamlılık düzeyinde

* %5 Anlamlılık düzeyinde

Her 10 eğitim elementinin (bağımsız değişkenin) 14 eğilim elementi (bağımlı değişken) üzerindeki etkisini görmek için 14 adet regresyon denklemi kurulmuş ve SPSS’te Stepwise yöntemi ile 10 adet eğitim elementi 14 defa regresyon analizine tabi tutulmuştur. Bunun sonucunda Stepwise yöntemine göre kurulan 14 çoklu regresyon denklemine giren ve istatistiki olarak anlamlı olan eğitim elementleri Tablo 6’da verilmiştir. Yukarıdaki tabloda her bir eğilim bağımlı değişkenini etkileyen eğitim elementleri ve toplu olarak girişimcilik eğilimlerini etkileme yüzdeleri (R²) şu şekildedir. Eğitim B(Girişimcilik eğitimi, girişimci olma yolundaki düşüncelerimi olumlu etkiledi) ve Eğitim I (Potansiyelimin girişimciliğe uygun olmadığını girişimcilik eğitimi ile gördüm) birlikte Eğilim A’nın (Turizm bölümü mezunları, kendi işlerini kurmak için gerekli fırsatları yaratma yeteneğine sahiptirler) %19,3’ünü açıklamaktadır. Eğitim C (Girişimcilik eğitimi, önceden fark etmediğim potansiyelimi açığa çıkardı) ve Eğitim E

(Girişimcilik Eğitimi, girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeme neden oldu) birlikte Eğilim B'nin (Turizm bölümü öğrencileri mutlaka kendi işlerini kurmayı hedeflemelidir) %19,4'ünü açıklamaktadır. 10 adet eğitim elementinden sadece Eğitim I'nın (Potansiyelimin girişimcilğe uygun olmadığını girişimcilik eğitimi ile görmüş oldum) Eğilim C'yi (Turizm bölümü öğrencileri asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamalıdır) %9,6 oranında açıkladığı bulunmuştur. Benzer şekilde Eğitim B tek başına Eğilim D'yi %11,2 oranında etkilemektedir. Yine aynı şekilde Eğitim A (Girişimcilik eğitimi girişimde bulunma konusunda beni olumsuz etkiledi) tek başına Eğilim E'yi (Turizm bölümü öğrencileri asla özel sektörde çalışmayı planlamamalıdır) %13,8 oranında etkilemektedir. Araştırmanın ilginç bulgularından birisi Eğilim F'yi (Bir işin fırsatlar sunması emniyetli ve garantili olmasından daha önemlidir) hiçbir eğitim elementinin etkilemediğidir. Eğilim G'yi (Çok çalışan sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak istemem) üç adet eğitim elementinin etkilediği bulunmuştur. Bunlar Eğitim A, Eğitim B ve Eğitim I elementleridir ve Eğilim G'yi %23,3 oranında açıkladığı bulunmuştur. Bu denklemde Eğitim B elementinin işareti negatiftir. Yani Eğitim B Eğilim G'yi ters yönde etkilemektedir. Eğilim H'yi de (Sosyal yaşamı, iş yaşamını, eğlenceyi dengeli bir şekilde yaşayan bir kişiliğe sahip olmak isterim) üç eğitim elementinin açıkladığı bulunmuştur. Bunlar Eğitim B, Eğitim D (Aldığım girişimcilik eğitimi ile "Ben de girişimci olabilirim" düşüncesi ağırlık kazanmaya başladı) ve Eğitim H (Eğitim sayesinde gençlerin girişimcilik potansiyeli geliştirilebilir) elementleridir. Bu üç elementin Eğitim H'yi %36,6 oranında açıkladığı bulunmuştur. Bu denklemde Eğitim D'nin işareti negatiftir. Yani Eğitim D elementi Eğilim H'yi ters yönde etkilemektedir. Eğitim H tek başına Eğilim I'yı (Mevcut gerçeklere birebir bağlı kalarak hareket etmeyi tercih ederim) %9,5 oranında etkilemektedir. Benzer şekilde Eğitim D tek başına Eğilim J'yi (Gerçekleri zorlayarak sezgiye, hislere ve hayallere dayalı hareket etmeyi tercih ederim) %4,1 oranında etkilemektedir. Eğilim K'yı (İnanmadığım bir konuda çoğunluğun eğilimine uymayarak negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar verdim) üç adet eğitim elementinin etkilediği bulunmuştur. Bunlar Eğitim A, Eğitim B ve Eğitim H elementleridir ve Eğilim K'yı %23,4 oranında açıkladığı bulunmuştur.

Eğitim E ve Eğitim J (Başarılı bir girişimci olmak için en önemli unsur eğitimidir) birlikte Eğilim L'nin (İnanmadığım bir konu dahi olsa kural dışı davranmayı ve marjinal olmayı göze alamam) %10,2'sini açıklamaktadır. Eğilim M'yi (Kariyerimin gelecek beş yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşıma çıksa kabul ederim) üç eğitim elementinin açıkladığı bulunmuştur. Bunlar Eğitim B, Eğitim D ve Eğitim G (Girişimcilik potansiyelinin geliştirilmesinde eğitim önemli bir unsurdur) elementleridir. Bu üç elementin Eğitim H'yi %38 oranında açıkladığı bulunmuştur. Bu denklemde Eğitim D'nin de işareti negatiftir. Yani Eğitim D elementi Eğilim M'yi ters yönde etkilemektedir. Son olarak Eğilim N'yi (Kariyerim için gerekli olsa dahi önceliklerimden vazgeçmem) sadece Eğitim I %3,6 oranında açıklayabilmektedir.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitimi Elementlerinin
Girişimcilik Eğilimine Etkisi (Regresyon Analizi)

	Ortalama Eğilim
Sabit Katsayı	1,773
Eğitim A	
Eğitim B	
Eğitim C	
Eğitim D	
Eğitim E	0,116**
Eğitim F	
Eğitim G	
Eğitim H	0,141**
Eğitim I	0,105**
Eğitim J	
R ²	0,373

Yukarıdaki tabloda girişimcilik eğitimi ile ilgili 10 elementin 14 eğilim elementi üzerindeki etkisi ayrı bir regresyon analizine tabi tutulmuştur. Bu analizde 14 eğilim elementinin ortalaması alınarak ortalama eğilim değişkeni hesaplanmıştır. Söz konusu bağımsız değişkene 10 eğitim elementinin etkisi çoklu regresyon analizi ile incelenmiştir. Tablo 7'de görüldüğü üzere ortalama girişimcilik eğilimini Eğitim E, Eğitim H ve Eğitim I'nın etkilediği bulunmuştur. Bu üç eğitim elementi girişimcilik eğiliminin %37,3'ünü açıklamaktadır.

SONUÇ

Girişimciliğin ülke ekonomileri için önemi yadsınmaz. Bu nedenle girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilik eğilimlerinin artırılmasına yönelik çabalarda hızla artmaktadır. Eğitimin, özellikle de üniversitelerde verilen eğitimin gençlerin girişimciliğe bakış açılarını etkilemede önemli olduğu düşünülmektedir. Girişimcilik eğitimi, girişimciliğin bir kariyer olarak algılanmasına ve küçük işletmelerin sağlıklı gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu nedenle Turizm sektörünün potansiyel girişimci adayları olarak Turizm bölümü öğrencilerinin meslek tercihleri, meslek tercihlerinde etkili olan faktörlerin tespiti ile alınan girişimcilik eğitiminin etkileri önem kazanmaktadır.

Turizm öğrencileri mesleki tercihlerinde birinci derecede etkili faktörler sırasıyla “Kar elde etme”, “Bağımsız çalışma isteği”, “Belirli ve düzenli çalışma isteği”, “Kişisel tatmin sağlama isteği” ve “Aile baskısından kurtulma isteği” şeklindedir. İkinci derecede önemli faktörler ise frekans dağılımlarına göre “Kar elde etme”, “Kişisel tatmin sağlama isteği”, “Bağımsız çalışma isteği”, “Sabit ve risksiz gelire ulaşma isteği” ve “Belirli ve düzenli çalışma isteği” olarak sıralanmıştır.

Yapılan çalışma ile girişimcilik eğitimi alanlarla almayanlar arasında girişimcilik eğilimi açısından bir fark olmadığı bulunmuştur. Diğer bir deyişle, girişimcilik eğitimi almanın girişimciliğe karşı bir eğilim konusunda herhangi bir fark yaratmamaktadır. Ancak yapılan regresyon analizinde her bir eğitim elementinin her bir eğilim elementini kısmen de olsa etkilediği bulunmuştur. Diğer bir deyişle, öğrencilerin araştırmada vurguladıkları eğitim faktörlerinin eğitim sürecinde dikkate alınması girişimcilik eğilimini kısmen de olsa etkileyeceği anlaşılmaktadır. Burada eğitim ile ilgili 10 element her ne kadar girişimcilik eğilimini etkilese de söz konusu etkileme yüzdesi en fazla %38’dir. Ayrıca eğilimlerin ortalaması alındığında üç eğitim elementinin ortalama eğilimi %37,3 oranında açıkladığı bulunmuştur. Bu anlamda ileride yapılacak araştırmalarda öğrencilerle yapılacak fokus gruplar yoluyla eğitim faktörlerinin yeniden tespit edilmesi ve içerik analizi ile ortaya konması gerektiği ortaya çıkmıştır. Ancak buna rağmen araştırmada kullanılan anket sorularının toplam güvenilirliği geçerli seviyede çıkmıştır. Bu da daha önce bu konuda kullanılan verilerin dış geçerliliğinin

olduğunu ortaya koymaktadır. Bu araştırma bulguları Trakya Üniversitesi öğrencileri için geçerlidir. Yapılan benzer çalışmalardan bazılarında girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimini etkilediği bulunurken bazılarında ise hiçbir ilişki bulunamamıştır.

Araştırmadaki bir diğer ilginç bulgu da bazı eğitim elementlerinin girişimcilik eğilimini ters yönde etkilemeleridir. Eğitim B elementi Eğilim G'yi ters yönde etkiler gözükmemektedir. Ancak aslında Eğilim G ilgili ifade olumsuz olduğu için aslında bu sonuç eğitimin girişimcilik eğilimini olumlu yönde etkilediği şeklinde yorumlanmalıdır. Ancak aynı durum Eğitim D elementi ile Eğilim H elementi arasında geçerli değildir. İki değişken arasındaki ilişkide Eğitim D elementinin katsayısının negatif işaretli olması şu anlama gelmektedir: Öğrencilerin sosyal yaşamı, iş yaşamı ve eğlence yaşamı arasındaki dengenin bozulacağı düşüncesi ile girişimcilik eğilimi girişimcilik eğitiminden olumsuz etkilenmektedir. Eğitim D elementi ile Eğilim M elementi arasındaki ilişki de ters orantılıdır. İki değişken arasındaki ilişkide Eğitim D elementinin katsayısının negatif işaretli olması şu anlama gelmektedir: Öğrenciler girişimcilik eğitimi almaları yüksek maaşlı bir işte çalışmak yerine kendi işlerini kurmaları eğilimini doğuracaktır. Çünkü aldıkları girişimcilik eğitimi ile “ben de girişimci olabilirim” düşüncesi ağırlık kazanarak kariyerlerinin ilk yıllarında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşılına çıksa da red edeceklerdir. Burada dikkat çeken bir diğer bulgu ise Eğitim D elementinin hem Eğilim H'yi hem de Eğilim M'yi ters yönde etkilemesidir.

Araştırmadaki bir diğer önemli bulgu da 10 eğitim elementinden sadece üçünün (Eğitim E, Eğitim H, Eğitim I) ortalama girişimcilik eğilimini etkilediğidir. Bu bulguyu da şu şekilde yorumlayabilir: Turizm öğrencileri aldıkları girişimcilik eğitimi ile potansiyellerinin girişimciliğe uygun olup olmadığını fark etmekte ve girişimcilik potansiyellerinin aldıkları eğitim ile geliştirilebileceğine inanarak girişimciliği bir kariyer olarak düşünmeye başlamaktadırlar.

KAYNAKÇA

- Adaman, Fikret ve Devine, Pat, “A Reconsideration of the Theory of Entrepreneurship: A Participatory Approach”, *Review of Political Economy*, Vol: 14, No: 3, 2002
- Alada, Alâeddin Dinç, “İktisadi Düşünce Tarihinde Girişimcilik Kavramı Üzerine Notlar” *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi* (23–24),2001www.sbf.istanbul.edu.tr/dergi/sayi23-24/04.htm(21.11.2013)
- Arıkan, Semra, *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2002
- Audretsch, David B., “Entrepreneurship: A Survey of the Literature”, prepared, for the European Commission. *Enterprise Papers* (14), 2003. http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=1837, 21.11.2013
- Bal Jay ve Gundry John, “Virtual Teaming in the Automotive Supply Chain Team Performance Management”, *An International Journal*, 5(6),174-193,1999
- Balaban, Özlem ve Özdemir, Yasemin, “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.133–147, 2008
- Başol, Oğuz “Girişimci Kadın ve Erkeklerin Başarı Algısındaki Farklılıklar: Küçük Ölçekli İşletmelerde Bursa ili Örneği”, *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2010
- Bozkurt, Öznur; Aslan, Zeynep ve Görül Murat “Yükseköğretimde Verilen Girişimcilik Eğitiminin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Teknik Program ve Sosyal Program Karşılaştırması Bir Araştırma”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar* (UYK-2011), 27-29 Mayıs, İstanbul, 2(8)/822-833, 2011
- Bygrave, William D. ve Hofer, Charles W.“Theorizing about entrepreneurship”(16)2,*Publisher:Blackwell Publishing Limited*,13-22, 1991

- Coulter, Mary, “Entrepreneurship in Action”, *Small Business*2000 (NewJersey: Prentice- Hall), 2001
- Culhane, J.Hamilton, “The Entrepreneurial Orientation-Performance Linkage in High Technology Firms: An International ComparativeStudy”, *Thesis for theDegree of Doctor of Philosopy*, Graduate School of TheUniversityof Massachusetts, Amherst, 2003
- Çetinkaya Bozkurt, Özlem ve Alparslan, Ali Murat, “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (8:1), 7-28, 2013
- Deakins, David, *EntrepreneurshipAnd Small Firm*, England: McGraw-Hill Publishing Company, 1999
- Erdoğan, B.Zafer, *Girişimcilik ve Kobiler: Teori ve Uygulama*, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa, 2008
- Erdurur, Kutbettin “Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu örneği” *Yüksek Lisans Tezi*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2012
- Girginer, Nuray ve Nurullah Uçkun, “İşletmecilik Eğitimi Alan Lisans Öğrencilerinin Girişimciliğe Bakış Açları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F İşletme Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama”, *III. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*, 783-795, Eskişehir, 2004
- Gürol, Yonca ve Atsan, Nuray,“Entrepreneurial characteristics amongst university students Some insights for entrepreneurship education and training in Turkey”, *Education + Training*, 48(1), 25-38, 2006
- Güven, Semra, “New Primary Education Course Programmes and Entrepreneurship”, *Procedia Social And Behavioral Sciences*,1, 265-270, 2009

Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi
Haziran 2013 Cilt 2 Sayı 2 (96-120)

Hebert, F. Robert ve Link, Albert N., “The Entrepreneur As Innovator”,
Journal of Technology Transfer, Springer Science, 2006

Hebert, F. Robert ve Link, Albert N., *The Entrepreneur: Mainstream Views
& Radical Critiques*. New York, USA: Praeger, 1998

Heinonen, Jarna, “Action-Based Activities in Teaching Corporate
Entrepreneurship at University Level”, *Journal of Asia
Entrepreneurship and Sustainability*, 11(2), 1-26, 2006

Hum, Sin-Hoon ve Leow L. Hang, “Strategic Manufacturing Effectiveness;
An Emprical Study Based on The Hayes-Wheelwright Framework”,
International Journal of Opertions and Production Managements, 16
(4), 4-18, 1996

Klofsten, Magnus, “Training entrepreneurship at universities: a Swedish
Case”, *Journal of European Industrial Training* 24 (6), s.337– 44, 2010

Korkmaz, Sezer, “Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik
Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma”, *H.Ü. İktisadi ve
İdari, Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 2010

Küçük,Orhan , *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, 2. Baskı, Seçkin
Yayıncılık, Ankara, 2005

Landström, Hans, *Pioneers In Entrepreneurship And Small Business
Research*, Springer Science, 2005

Minniti, Maria ve Bygrave, William “The social Dynamics of
Entrepreneurship”, *Entrepreneurship Theory and Practice*, Spring, 2000

Mueller, Stephen L. ve Thomas, Anisya S., “Culture and Entrepreneurial
Potential: A Nine Country Study of Locus of Control and
Innovativeness”, *Journal of Business Venturing*. 16, 51-75, 2000

Özdemir, Yasemin ve Mazgal, Sercan “Bir Kariyer Tercihi Olarak
Girişimcilikte Dışsal Faktörlerin Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir
İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 67-92, 2012

Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi
Haziran 2013 Cilt 2 Sayı 2 (96-120)

Özkul Gökhan ve Dulupçu Murat Ali “Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya – Isparta İllerinde Bir İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), s.67–92, 2007

Philipsen, Kristian, “Entrepreneurship As Organizing” *DRUID Summer Conference*, Bornholm, 1998

Saadi, Heshmatollah, “Entrepreneurial Capacity of University Student, Bu Ali Sina University (Iran)”, *Uluslararası Yükseköğretim Kongresi: Yeni Yönelişler ve Sorunlar (UYK-2011)* İstanbul, 2(8)/725-731, 2011

Sciascia, Salvatore ve De Vita, Riccardo, “The Development of Entrepreneurship Research”, *Liuc Papers*, n. 146, Serie Economia Aziendale 19, 2004

Shane, Scott, “Prior Knowledge and the Discovery of Entrepreneurial Opportunities” *Organization Science*, Vol. 11, No. 4, July–August 2000.

Sinan, Volkan “Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerde Girişimcilik: Akdeniz Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksek Okulu Örneği” *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004.

Tağraf, Hasan ve Halis, Muhsin, “Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik” Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), s.91–111, 2008

Tekin, Mahmut, *Girişimcilik*, Günay Ofset Matbaacılık Ltd.Şti. Konya, 2005
Top, Seyfi, *Girişimcilik Keşif Süreci* (1.Baskı). İstanbul, Beta Yayınevi, 2006
Özkul, Gökhan ve Dulupçu, Murat Ali, “ Kişisel Gelişimin Girişimci Tipleri Üzerine Etkisi: Antalya-Isparta İllerinde Bir İnceleme”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2(2), 67-92, 2007

Wennekers, Sander ve Thurik Roy, “Linking Entrepreneurship and Economic Growth”, *Small Business Economics*, 13, 27–55, 1999